

WAT SOCIAAL-ARTISTIEK WERK KAN LOSMAKEN

p. 4

DOSSIER
**SOCIALE MEDIA
IN DE SOCIALE
SECTOR**

ACADEMISCHE WERKPLAATSEN EN HET BEEST IN 'EVIDENCE BASED' p. 8

UITNEEMBARE WELZIJNSKALENDER p. 15

THEATER IN DE MAAK: HET LEVEN VOOR GEVORDERDEN p. 26

WIM WILLAERT OVER *OFFLINE* (+ GRATIS DVD'S) p. 29

EFFICIËNTER WERKEN

ZORGPERSONEEL | De demografische gegevens liegen er niet om. De bevolking veroudert. In 2020 is 21% van de bevolking een 65-plusser en het aantal 80-plussers in die groep stijgt in verhouding nog sterker. Daarom blijft in de toekomst de vraag naar verzorgend personeel groeien. Met de campagne 'Een zorgjob, ik ga ervoor' (www.ikgaervoor.be) stimuleert de Vlaamse overheid meer mensen om te studeren of te werken in de zorgsector. Maar het aantrekken van nieuw personeel alleen zal niet volstaan. Er wordt ook nagegaan op welke manier het bestaande en toekomstige zorgpersoneel efficiënter kan worden ingezet. Hoe kunnen we met hetzelfde aantal mensen meer doen? Hoe zorgen we ervoor dat alle competenties de juiste plaats krijgen in de zorg- of welzijnketen? Om die reden heeft het zorgvernieuwingsplatform van Flanders' Care beslist om een projectgroep op te richten die, onder professionele begeleiding, een breed draagvlak probeert te creëren voor een efficiëntere sector. De resultaten van de projectgroep worden voorgesteld op een rondetafel die de Vlaamse overheid met Flanders' Care organiseert op 18 februari 2013. Het thema is het efficiënter inzetten van het personeel in zorg en welzijn.

► Informatie over deze studiedag:
www.flanderscare.be

GRIJS IS EEN WARMER KLEUR

OUDERENBELEID | De emancipatie van ouderen en hun participatie is verankerd in een decreet. Op voorstel van Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, werd dit decreet, dat een inclusief ouderenbeleid voorstaat,

op 28 november in het Parlement goedgekeurd.

“Het beleid dat we voeren, is een inclusief beleid, een beleid dat alle betrokken beleidsmakers en groepen bij de zaak haalt, inclusief de ouderen zelf, hun kinderen, hun naasten. We moeten ouderen beschouwen als een kracht, als een troef. Grijs is een warme kleur”, vindt Vandeurzen.

- *Het dossier van Weliswaar over het ouderenbeleidsplan 2010-2014: weliswaar.be/110*
- *www.vlaamse-ouderenraad.be*
- *www.beactive2012.be*

MEERMOBIEL.BE

TOEGANKELIJK VERVOER | Het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid (Enter) hield www.meermobiel.be boven het doopvont. Mensen met een beperking meer mobiel maken is het uitgangspunt.

Voor het eerst is er in Vlaanderen een centraal punt dat alle informatie over toegankelijk openbaar en aangepast vervoer samenbrengt op een website en een infolijn. Door de veelheid van initiatieven en systemen is het geen makkelijke klus om de juiste informatie te vinden. Via een zoekmodule in de mobiliteitsdatabank vind je zowel de dienstverlening van het openbaar vervoer als van diensten die deur-tot-deurvervoer aanbieden. Verder kan je via de website de evolutie van het vervoer voor personen met een mobiliteitsbeperking en het beleid op de voet volgen. Met een jaarlijkse 'MeerMobielmonitor' zal Enter de evolutie van het toegankelijkvervoeraanbod opvolgen en ontsluiten voor gebruikers en het beleid. Enter werkt in opdracht van Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit, en in samenwerking met het IMOB (UHasselt) en Ernst& Young aan een businessplan voor de ontwikkeling van een geïntegreerd toegankelijkvervoersysteem in Vlaanderen.

- *www.meermobiel.be, info@meermobiel.be, infolijn: 011 26 50 30*
- *Lees meer op weliswaar.be/110*
- *Lees het T-rapport: weliswaar.be/toegankelijkheidsrapport*

WEB - Het beste van weliswaar.be	02
De mens als merk	03
Vrijheid door kunst	04
Sociaal-artistieke projecten voor OCMW-cliënten	
KORT - Leven met hiv	07
“Een seropositieve patiënt verzorg je net zoals iemand anders.”	
Academische handen uit de mouwen	08
Hoe onderzoek en praktijk de zorgsector versterken	
De werken van...	10
Jan Naert en Tom Weyns	
DOSSIER	
SOCIALE MEDIA IN DE SOCIALE SECTOR	
I like welzijnzorg	12
Sociale sector versus sociale media	
Zorg downloaden	14
Hulpverlening via apps heeft toekomst	
Online kan ook veilig	20
Zorgvuldig omgaan met sociale media	
Internet als vangnet	22
Kansarme jongeren en sociale media	
Dossier kort	24
Ik ga ervoor: zorgverleners gezocht op Facebook	
Wie praat over jouw organisatie?	
Niet alle smileys lachen	
Bodytalk	25
Slim adverteren op sociale netwerken	
Het leven voor gevorderden	26
Rebekka De Wit, Freek Vielen en Maarten Ketels maken theater in het rusthuis	
KORT - Langer gezond, maar sneller afgeschreven	28
Het nieuwe ouder worden	
Proust – “Elke mens heeft recht op liefde”	29
Wim Willaert over <i>Offline</i>	
WEB - Het beste van weliswaar.be	30
Uitgelezen	31
Uitneembaar	16
Welzijns- en gezondheidskalender 2013	

DE MENS ALS MERK

Weliswaar hield eind januari met enkele gewaardeerde partners een studiedag over het gebruik van sociale media in de sociale sector. Als laatbloeiers in het twitterende universum dachten we dat de sector wel gebaat kon zijn met een stevige introductie. Plaatsen sociale media de sector voor dezelfde vragen die vele individuele gebruikers zich stellen? Is het echt nodig om op Facebook je persoonlijke leven te grabbel te gooien? Goeie vraag.

Toen ik voor het eerst van die socialenewebsites hoorde, vond ik de deelnemers zielenpoten. Een virtueel netwerk met *fake* vriendschappen bij gebrek aan levensechte vrienden, wie doet daar nu aan mee? Een kwarteeuw geleden had Jean Baudrillard het al over ‘de extase van de communicatie’. De Franse filosoof beschreef toen media die geen reflectie van de wereld toonden, maar zelf een wereld werden en een illusie van de werkelijkheid creëerden. Hoe echt zijn we uiteindelijk zelf nog? Het stoorde me dat *real life* vrienden en vriendinnen van me actief waren op Facebook en daar om nieuwe vriendschappen smeekten. Of koelweg zeiden dat ze alleen maar vriendjes werden als het ze gevraagd werd, maar het nooit zelf ‘aan zouden vragen’. Om nog maar te zwijgen van die uiterst spontane zelfportretten die als profielfoto dienen: mannen om ter stoerst en vrouwen om ter gelukkigst. Hoever moet die zelfpromotie gaan? Hoe uniek moet je je tonen? Welk merk wil je zijn?

Voorlopig ben ik nog een Twitternitwit, maar voor Facebook ben ik intussen al lang gevallen. Best handig als journalist als je niet op een titel kan komen, snel meer informatie over een onbekend onderwerp wil of echte afspraken wil regelen. Zo zal elke gebruiker wel een nut koppelen aan die zoveelste innovatie die aanvankelijk overbodig bleek.

Zijn de sociale media zich onmisbaar aan het maken, zoals, pakweg de gsm? De twee versmelten niet voor niets in smartphones, met bijhorende apps. Een weg terug lijkt er niet te zijn. Het is maar zo. Ook op socialenewebsites wordt de gebruiker stilaan volwassen en gaat hij met mate, terughoudender en met meer etiquette te werk. Met meer kennis van zaken ook. Dat neemt niet weg dat het alweer de kwetsbaarsten zijn die nog kwetsbaarder dreigen te worden: vaak kinderen, ouderen, personen met een verstandelijke beperking. Als je niet zo digitaal geletterd bent, makkelijk door de nieuwste snufjes bent verleid of het moeilijk hebt om je budget te beheren, ben je de klos. Je bent dan vatbaarder voor malafide praktijken, je riskeert de boot te missen, je te laten misleiden of te marginaliseren. Reden te meer voor de sociale sector om het digitale netwerk mee te bevolken en de sociale media bij de les te houden.

Nico Krols,
Hoofdredacteur *Weliswaar*

KUNST MAAKT VRIJ

PARTICIPATIE Sociaal-artistieke projecten zitten in de lift, ook bij OCMW's. Maar is zo'n theaterproject met mensen in armoede meer dan bezigheidstherapie? En heb je er als maatschappelijk werker ook zelf iets aan? TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO'S BOB VAN MOL

Door kunst te beoefenen, kunnen 'mensen in armoede' weer gewoon 'vrije mensen' worden. Dat beweert Dinora De Waele, docente aan de sociale hogeschool Thomas More Kempen. "Natuurlijk gaat het niet om kunst zoals we die kennen uit een

museum. Professionele kunst wordt ook vaak in vraag gesteld. Bij sociaal-artistieke projecten gaan we vooral op zoek naar de *kunstziel* van mensen. Door te werken met bepaalde artistieke disciplines – theater, muziek, schilderen, poëzie – kunnen ze hun creativiteit ontdekken. Sommige deelnemers haken af, maar soms ontstaat er iets moois. En ja, af en toe zelfs iets wat je kunst zou kunnen noemen." De Waele vindt dat het dus om meer dan bezigheidstherapie gaat. "Het is een manier om mensen sterker te maken. Als je aan een OCMW-cliënt vraagt om zichzelf te omschrijven, krijg je vaak een vrij negatief antwoord. 'Ik ben een mama, een arme Belg en een OCMW-klant.' Maar als je die mensen de kans geeft om hun talent te ontplooiën, worden ze ineens ook een acteur of een koorzanger. Het geeft hen een sterkere identiteit, iets wat we allen nodig hebben. Het is even belangrijk als een boterham op je bord en een dak boven je hoofd." Om haar boude uitspraak te staven, duwt ze ons een lange lijst onder de neus. Vijftig positieve effecten van cultuurparticipatie, volgens de Britse onderzoeker François Matarosso. Op nummer 50: 'het is een unieke en rijke bron van levensvreugde.'

TIJD VOOR BETOVERING

Mensen in armoede emanciperen, daar kan je moeilijk tegen zijn. Maar praat hierover met een willekeurig maatschappelijk assistent en de kans is groot dat hij je smalend aankijkt. 'We hebben nu al amper tijd en middelen om ons groeiende cliëntenbestand te helpen. En dan moeten we er ook nog eens een theaterproject bij nemen?' Niets moet, uiteraard. Maar volgens Dinora De Waele loont het de moeite om het te overwegen. Want ook voor hulpverleners zijn deze projecten een goede zaak, benadrukt ze. Ook daarvoor heeft ze wetenschappelijk bewijs. Van een Franse cultuursocioloog ditmaal, Gérard Creux. Na een uitgebreid onderzoek bij 30.000 hulpverleners ontdekte hij dat sociaal-artistieke projecten voor een 'nieuwe betovering' zorgen. Of minder wollig gesteld: doordat hun job zo rationeel en geïnstitutionaliseerd is, raken maatschappelijk werkers met de jaren hun motivatie kwijt. Ze vergeten waarom ze ooit, lang geleden, voor hun sector kozen.

Dinora De Waele, Thomas More Kempen: "Door een halve dag per week samen met hun cliënten iets artistieks te doen, blijven maatschappelijk werkers idealistisch."

“Maar als ze een halve dag per week samen met hun cliënten iets artistieks kunnen doen, dan voelen ze zich minder uitgeblust en behouden ze hun idealisme”, vertelt De Waele. Ook de maatschappelijk werkers worden dus weer ‘vrijere mensen’ en minder ‘uitvoerend personeel’, om het cru te stellen. Bovendien hebben ze door die projecten ook meer tijd voor hun ‘corebusiness’, hoe vreemd dat ook klinkt. “Uit onderzoek van vzw Bind-Kracht blijkt dat veel cliënten van het OCMW hun maatschappelijk werker als hun enige vriend beschouwen. Door kunst- of andere groepsprojecten leren ze lotgenoten kennen en raken ze uit hun isolement. En dus hoeven ze voor een babbeltje niet langer altijd naar die maatschappelijk werker.”

Met al die argumenten op zak kon Dinora De Waele haar hogeschool overtuigen om van ‘Sociaal-Artistische Praktijken’ een heuse specialisatie te maken in de opleiding sociaal werk. Dat maakt Thomas More Kempen uniek in Vlaanderen.

DE KIJK VAN DE KUNSTENAAR

In de lessen krijgen de studenten een stuk theorie te verwerken: op welke manieren kan je mensen met kunst in contact brengen? Maar het gaat er vooral praktisch aan toe. “Ze gaan op zoek naar de kunstenaar in zichzelf”, zegt Dinora De Waele. “De lessen

“KUNSTPROJECTEN GEVEN AAN MENSEN IN ARMOEDE EEN IDENTITEIT. DAT IS EVEN BELANGRIJK ALS EEN BOTERHAM OP JE BORD.”

worden gegeven in samenwerking met kunstenaars. En die loodsen hen van de ene artistieke opdracht naar de andere. Een abstract zelfportret maken bijvoorbeeld. Maar ook hun verhaal brengen op een podium.”

En toch is het niet de bedoeling om van die studenten kunstenaars te maken, benadrukt De Waele.

“Daarvoor zijn er academies genoeg. Wij willen hen gewoon een extra troef geven die ze kunnen gebruiken in hun latere job. In de klassieke opleiding ligt de nadruk op verbale communicatie: hoe praat je met je cliënten? Maar door de zaken ook op een andere, artistieke manier te bekijken, ontwikkelen ze een extra methodiek. Het is de bedoeling dat ze in hun latere carrière met kunstenaars kunnen samenwerken, om bijvoorbeeld een project te starten. Iets wat niet altijd eenvoudig is, omdat die toch een eigen kijk op de werkelijkheid hebben. Geloof me: ik kan het weten, want ik ben er met één getrouwd!” *(glimlacht)*

Nancy Claessens, OCMW Beringen: "Bij hun maatschappelijk assistent kunnen onze cliënten makkelijk een masker opzetten. Maar tijdens ons theaterproject moeten ze zich blootgeven."

"IK HEB DAN MAAR ZELF DE DORPSGEK GESPEELD"

De theorie klinkt overtuigend. Maar hoe pak je zo'n sociaal-artistiek project in de praktijk aan? We vroegen het aan Nancy Claessens, vormings-medewerker in het OCMW van Beringen. Zij houdt zich voltijds met zulke projecten bezig.

Wat voor projecten heb je zoal begeleid?

"Tot nog toe ging het om drie theaterstukken. Het eerste kwam er vijf jaar geleden. Ik had aan onze maatschappelijk assistenten gevraagd welke cliënten dringend eens 'uit hun kot' moesten komen. Hen probeerde ik dan persoonlijk te overtuigen."

"HET BELANGRIJKSTE IS DAT DIE MENSEN BESEFFEN DAT OOK ZIJ TALENT HEBBEN."

"Ik ben nogal enthousiast van nature, dus dat lukte vrij goed. Zo kon ik trouwens ook ons OCMW-bestuur over de streep trekken. Uiteindelijk hebben we een dertigtal mensen gevonden die wilden acteren, of kostuums en decors bouwen. Ze werden begeleid door een professioneel regisseur en mochten kiezen waarover het stuk zou gaan. Het werd een thema dat dicht bij hun leefwereld lag: de kloof tussen arm en rijk. 'Bij mij in de wijk denken ze dat ik de dorpsgek ben, omdat ik naar het OCMW ga.' Die gedachte wilden ze erin verwerken. En dus hebben ze – samen met de regisseur – een scenario geschreven. Alleen de rolverdeling verliep stroef: ze wilden allemaal de rijke spelen. (*glimlacht*)

Uiteindelijk heb ik zelf de dorpsgek vertolkt. Dat hebben ze geapprecieerd. De voorstelling zelf was geen Shakespeare, maar onze cliënten en hun begeleiders waren apetrots."

Waarom geloof je hier zo sterk in?

"OCMW-clieënten worden om de oren geslagen met cursussen en vormingen. Tonnen theoretische uitleg, over samenwerking, punctualiteit, motivatie. Maar die gaat te vaak het ene oor in, het andere uit. Terwijl je met zo'n theaterproject precies dezelfde vaardigheden benadrukt – ze moeten op tijd zijn, anders kan er niet gerepeteerd worden. Het gebeurt op een ongedwongen, speelse manier. Dat brengt meer teweeg dan pakweg een cursus assertiviteit. En het belangrijkste is dat die mensen beseffen dat ook zij talent hebben, ondanks hun gebrek aan geld, diploma's of werk. Het zijn niet allemaal geboren acteurs, maar ze kunnen ook andere talenten ontdekken. Kostuums ontwerpen bijvoorbeeld, of ideeën verzinnen voor een volgende voorstelling." Het OCMW van Beringen investeert hier veel in.

Maar rendeert die investering ook?

"Het is moeilijk om er een concreet cijfer op te plakken, omdat het over mensen gaat. Maar ik merk toch dat de deelnemers sneller doorstromen naar andere initiatieven, zoals ons portfolioproject (*een project voor OCMW-clieënten met onvoldoende werkervaring en geen diploma's, nvdr*). Door samen naar hun talenten en ervaringen te kijken, helpen we hen om werk te vinden. Maar daarvoor moeten ze sterk in hun schoenen staan. En dat is nu precies waar de sociaal-artistieke projecten toe bijdragen."

Weinig OCMW's hebben een voltijdse vormings-medewerker. Wat zijn de voordelen van zo'n functie?

"Ik besef dat ik in een luxepositie zit. Doordat ik vrijgesteld ben van 'gewoon' maatschappelijk werk, kan ik een brugfunctie innemen, tussen mijn collega's en de cursisten in. Bij mij zijn ze meer zichzelf, omdat ik nooit een beschuldigende vinger hoeft op te steken. Ik klaag niet over een of ander factuurtje dat nog binnen moet, maar ik werk wel dagenlang intensief met hen samen. Onlangs vertrouwde een cliënt me bijvoorbeeld toe dat ze met mishandeling te maken kreeg. Toen ik polste bij haar assistent, bleek die van niets te weten. Logisch, want tijdens dat uur bij de maatschappelijk assistent kun je makkelijker een masker opzetten en dingen verzwijgen. Maar tijdens onze projecten moet je jezelf helemaal blootgeven."

EEN PATIËNT ALS EEN ANDERE

HIV Verpleegkundige Kurt Van Lent begon in 2004 te werken op de dienst bloedafname en radiologie van het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) in Antwerpen. De patiënten die hij over de vloer krijgt, zijn mensen met hiv, expats en reizigers die een tropische ziekte hebben opgelopen. Thierry Franck werkt dan weer als intaker bij Sensoa in Antwerpen. TEKST ERIC BRACKE | FOTO BOB VAN MOL

Zijn de reacties van de patiënten anders dan vroeger?

Kurt Van Lent: “Zeker, acht jaar geleden was er meer angst en paniek bij de mensen die net vernomen hadden dat ze met hiv besmet waren. Hoelang hadden ze nog te leven? Wat zal hun omgeving zeggen? Dat soort vragen stelt men nu nog, maar de meesten weten dat ze er niet meer aan doodgaan en dat er redelijk goede medicatie bestaat. Het ITG garandeert als aidsreferentiecentrum (arc) ook op alle vlakken een goede opvang: er zijn sociaal verpleegkundigen, er staan een psycholoog en een seksuoloog klaar, en er is een goede medicatie-opvolging.”

Door de langere levensverwachting komen nu ook mensen met hiv in woonzorgcentra terecht. Vindt u dat er in de zorg bijkomende voorlichting nodig is?

Van Lent: “In principe hoeft je niet anders te werken met mensen die seropositief zijn. Je moet gewoon in alle gevallen bloedcontact vermijden. Met bewoners in een home ga je natuurlijk familiairder om dan met patiënten. Mijn advies is: blijf rustig en als je alle handelingen volgens de voorschriften uitvoert, is er totaal geen reden tot paniek. Iemand die seropositief is, verzorg je zoals iemand anders. En voor de rest: sta iedereen bij zoals je je eigen familie zou bijstaan.”

UITGEZONDERD OEBEKISTAN

Welke obstakels komen hiv-patiënten vandaag nog tegen?

Thierry Franck: “De discriminerende maatregelen die werkgevers en verzekeringen opwerpen, zijn totaal gedateerd en moeten zo snel mogelijk verdwijnen. Ze komen helemaal niet meer overeen met de huidige stand van zaken. Dat je bijvoorbeeld geen hospitalisatie- of schuldsaldoverzekering kan afsluiten, is niet meer van deze tijd. Ik ben zelf besmet met hiv, maar gelukkig ben ik vandaag als toerist bijna overal

welkom. De VS heeft de wetgeving daaromtrent begin 2009 aangepast. Oezbekistan is het enige land dat ik graag zou bezoeken, maar waar ik momenteel niet binnen mag.”

“VEEL MENSEN DIE SEROPOSITIEF ZIJN, ZIJN BANG OM VERLIEFD TE WORDEN.”

Hoe ga je om met relaties?

Franck: “Ik ben gelukkig met mijn leven, al had ik meteen na de diagnose twijfels en angst voor de toekomst. Ik vroeg me af wie iets wil beginnen met iemand die seropositief is. Als er toch iemand interesse in je toont, zit je met een dilemma. Vertel je het meteen, met het risico dat de andere meteen afhaakt? Of wacht je nog wat tot we elkaar beter kennen, op het gevaar af dat je dan het verwijt krijgt dat je het verzwegen hebt. Veel mensen die seropositief zijn, hebben daarom schrik om verliefd te worden, vooral vrouwen kruipen in hun schulp om dat soort situaties te vermijden.”

► Lees het volledige artikel op www.weliswaar.be

► [f](#) [w](#) [e](#) [l](#) [i](#) [s](#) [w](#) [a](#) [a](#) [r](#) [.](#) [b](#) [e](#)

HOE ONDERZOEK EN PRAKTIJK DE ZORGSECTOR VERSTERKEN

ACADEMISCH AAN HET WERK

SOCIALE ECONOMIE Het fenomeen bestaat al enkele jaren in Nederland en sluipt nu ook druppelsgewijs onze zorgsector binnen: academische werkplaatsen. *Weliswaar* sprak met betrokkenen van Jeugdzorg Emmaüs, waar praktijkwerkers, academici en cliënten samen aan de weg timmeren.

TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO'S JAN LOCUS

Het concept 'academische werkplaats' klinkt misschien heel nieuw en onbekend, maar eigenlijk kennen we het allemaal, zegt professor Koen Hermans van LUCAS (KU Leuven). "Universitaire ziekenhuizen werken precies hetzelfde. Onderzoekers staan er midden in de praktijk en

kunnen zo heel gericht werken. Maar in de jeugdzorg is dat principe haast onbestaande. Terwijl het eigenlijk een ideale sector is om dit uit te testen. De overheid wil namelijk dat er in deze sector meer 'evidence based' wordt gewerkt. Met andere woorden: de hulpverlening moet meer gebaseerd zijn op opgebouwde expertise – zowel uit de praktijk als uit de wetenschap."

Toch is er geregeld wroef tussen onderzoek en praktijk. "De sector vindt dat veel van die onderzoeken niet bruikbaar zijn voor de praktijk. Terwijl de wetenschappers op hun beurt teleurgesteld zijn: waarom worden hun onderzoeksresultaten niet gebruikt? Die patstelling moet zo snel mogelijk worden doorbroken."

In Nederland wordt al enkele jaren gewerkt met academische werkplaatsen, ook in de jeugdzorg. Conclusie: het blijft een heel moeilijke oefening. Hermans: "Onderzoek en de praktijk zijn twee totaal verschillende werelden, die je niet zo makkelijk kunt verzoenen. Dat vergt veel geduld en inlevingsvermogen. Maar de resultaten zijn er wel. De kennis die in academische werkplaatsen wordt opgebouwd, is veel beter afgestemd op het werkveld. Waardoor de twee partijen elkaar ook beter begrijpen."

Tijd om dat ook in Vlaanderen uit te testen, dacht professor Hermans. En dus startte hij samen met professor Tine Van Regenmortel (HIVA – KU Leuven) begin dit jaar een samenwerking op met jeugdzorg Emmaüs. Een van hun personeelsleden werd vrijgesteld om drie jaar lang onderzoek te doen, in samenspraak met de universiteit.

HET BESTE VAN TWEE WERELDEN

Die zogenaamde 'science practitioner' heet Roos Steens. "Ik heb ervaring als onderzoeker en als praktijkwerker, onder meer als orthopedagoog. In beide sectoren viel het me op dat onderzoek en ervaringen uit de praktijk elkaar zelden kruisen. Jammer. Voor mij is zo'n academische werkplaats dus het beste van twee werelden."

Roos Steens, Jeugdzorg Emmaüs: "We mogen niet op onze eilandjes blijven zitten, er moeten dringend bruggen worden gebouwd."

Momenteel werkt Steens twee dagen per week bij Emmaüs, de rest van de week op de KU Leuven.

Ze voert onderzoek naar het IPT-model: Intensieve Pedagogische Thuishulp. Dat is de hulp aan huis die geboden wordt aan gezinnen in een problematische opvoedingssituatie. De bedoeling is om alle gezinsleden sterker te maken, zodat de ouders weer zelf voor hun kinderen kunnen zorgen.

“Dat model van empowerment wordt bij Emmaüs al een hele tijd toegepast. We willen onderzoeken welke methodes werken en welke niet. Wat geeft de doorslag? De relatie van hulpverleners en cliënten? Of de structuren en technieken die hulpverleners gebruiken?”

Het onderzoek is uniek door de rol van de cliënten. “De interactie van onderzoekers, praktijkwerkers en cliënten is cruciaal”, legt Steens uit. “Uiteindelijk draait het toch allemaal om die cliënten. Als we naar hen luisteren en hun suggesties toepassen, werkt de methode beter. Sneller zal het niet gaan. Maar het lijkt me niet slecht om af en toe stil te staan en na te denken.”

Sowieso moet je als ‘science practitioner’ anders leren werken, merkt Steens op. “De academische wereld en de praktijk hebben een andere cultuur. Het tempo ligt bijvoorbeeld hoger in een instelling als Emmaüs. Maar het lijkt me in elk geval leerrijk, voor alle partijen. We mogen niet op onze eilandjes blijven zitten.”

HET TABOE VAN DE IVOREN TOREN

De relatie tussen onderzoek en praktijk is niet vanzelfsprekend. Dat weet ook Goedele Plovie. Zij is bij Jeugdzorg Emmaüs (regio Antwerpen) verantwoordelijk voor de mobiele diensten. “Veel hulpverleners zien ‘evidence based’ eerder als een beest. (*glimlacht*) Ze zijn bang dat ze al die wetenschappelijke methodieken heel eng moeten uitvoeren en dat ze alleen nog maar strikte protocollen mogen volgen. We komen uit een tijdperk waarin jeugdwerkers vooral werkten vanuit hun eigen ervaring, expertise en buikgevoel. Maar dat verandert stilaan, wat uiteraard geen slechte zaak is. De bijkomende expertise van wetenschappers en cliënten kan ons werk alleen maar verrijken. Zolang het onderzoek in samenspraak met de praktijk gebeurt, en niet vanuit een ivoren toren.”

In de thuisbegeleiding van Emmaüs brengen ze trouwens al lang onderzoek en praktijk samen, benadrukt Plovie. “Alleen was dat nog niet structureel verankerd en zat er nog geen ‘echte’ onderzoeker mee aan tafel. Maar enkele jaren geleden hebben we bijvoorbeeld al een boek gepubliceerd: *Krachtig gezi(e)n*. Het bevat interviews met cliënten. Ze vonden het geweldig om hun ongezoeten mening te geven. Eindelijk voelden ze zich gelijkwaardige partners. We hebben ook techniekenfilmpjes opgenomen

Goedele Plovie, Jeugdzorg Emmaüs: “Onderzoekers, praktijkwerkers en cliënten spreken een andere taal. Maar als we dit doordacht aanpakken, kan het ons allemaal vooruithelpen.”

“PRAKTIJKWERKERS ZIEN ‘EVIDENCE BASED’ VAAK ALS EEN BEEST. ZE ZIJN BANG DAT ZE ALLEEN NOG MAAR STRIKTE PROTOCOLLEN MOGEN VOLGEN.”

om goede praktijken letterlijk en figuurlijk zichtbaar te maken. Maar ik ben blij dat we dankzij de academische werkplaats een structurele basis kunnen uitbouwen waarin onderzoekers, praktijkwerkers en cliënten een evenwaardige rol zullen spelen.”

Al wordt dat niet eenvoudig, beseft ze. “Onvermijdelijk krijg je tussen de drie partijen een spanningsveld. Ze spreken een andere taal en kijken op een andere manier naar de werkelijkheid. Maar als we dit doordacht aanpakken, kan het ons allemaal enorm vooruithelpen.”

► Op 7 februari organiseert Jeugdzorg Emmaüs samen met de KU Leuven (HIVA – LUCAS) de studiedag ‘Samen Werken’. Het concept ‘academische werkplaats’ wordt toegelicht en er komen praktijkvoorbeelden aan bod. www.academischewerkplaats.be

► [f weliswaar](#)

JAN NAERT EN TOM WEYNS

FOTO BOB VAN MOL

Jan, Tom en heel wat kinderen van vzw Jong willen van Gent een moestuin maken. Voor hun project 'Laten we samen wortels plukken' won vzw Jong de Cera-prijs van het Vlaamse Jeugdwelzijnswerk. Daardoor kunnen ze nu hun project procesmatig uitwerken en kwetsbare kinderen uit de Gentse aandachtswijken leren (bio)tuinieren.

Jan: "De kinderen zijn gefascineerd door tuinieren, maar we merkten dat ze weinig voeling hadden met voeding en gezond eten. Eigenlijk wisten ze niet wat voedsel werkelijk was. In elke wijk gaan we nu aan de slag in onze tuintjes. Ze zijn over de stad verspreid."

Tom: "Zo doen ze aan duurzame voedselvoorziening en leren ze geduld op te brengen om de vruchten van hun werk te plukken. En zij en de mensen rond hen ervaren de wijk als een plaats met mogelijkheden." (NK)

► www.vzwjong.be

Weliswaar.be

DOSSIER

SOCIALE MEDIA IN DE SOCIALE SECTOR

Met sociale media kunnen we onze privacy te grabbel gooien en staat het beroepsgeheim op het spel. Maar contact leggen en netwerken zit ook fundamenteel in de menselijke aard. Wat kunnen de sociale media ons leren? En wat kan de sociale sector de sociale media bijbrengen?

I LIKE WELZIJSZORG

Sociale media als Facebook en Twitter zijn een dagelijkse realiteit geworden. De welzijnssector blijft vaak op een afstand. Weliswaar legt vijf vooroordelen voor aan Clo Willaerts, specialist sociale media bij Sanoma. Waar liggen de kansen en bedreigingen voor de sector?

TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK | FOTO BOB VAN MOL

De 'sociale' media zijn eigenlijk asociaal en dus niet geschikt voor de sector.

Clo Willaerts: "Dat vooroordeel hoor ik vaak, maar het klopt totaal niet. Integendeel, online vind je makkelijk mensen die je kunnen helpen. Als een vrouw twintig jaar geleden borstkanker kreeg, was ze aangewezen op artsen en haar brede kennissenkring. Nu vind je op Facebook en andere websites makkelijk lotgenoten. Hun effect valt niet te onderschatten. Ze kunnen een hart onder de riem steken en tips geven. Niemand houdt je

het internet weet niemand dat je een hond bent, nvdv). Die uitspraak paste perfect in de tijdgeest van vijftien jaar geleden, toen het internet doorbrak. Toen was er online inderdaad veel bedrog en kon je moeilijk inschatten wie er achter een bepaalde website of 'persoon' zat. Her en der doken zogenaamde 'trollen' op: mensen die met opzet anderen op stang probeerden te jagen."

"Vandaag is dat al fel veranderd. Op Facebook word je bijvoorbeeld verplicht om je echte naam te gebruiken: anders weet geen enkele vriend je te vinden. En ook de filmpjeswebsite YouTube begint stilaan gebruikers aan te sporen om geen schuilnamen te gebruiken. Steeds meer mensen stappen mee in die trend. Een goede zaak, want als je onder je echte naam reageert, is je verantwoordelijkheidszin groter en gedraag je je beter."

"SOCIALE MEDIA DRAAIEN 100% ROND HET MENSELIJKE ASPECT. ALLESBEHALVE 'ASOCIAAL' DUS."

ook tegen om zo'n onlinelotgenote te bellen of te ontmoeten. Eigenlijk draaien sociale media 100% rond dat menselijke aspect. Bedrijven die een product willen verkopen, proberen dat ook op Facebook te slijten, maar zulke acties slaan zelden aan. Mensen gaan er vooral op zoek naar menselijkheid."

"Bovendien is ook sociaal engagement een belangrijk aspect van sociale media. Neem nu de Movember-actie. Elk jaar worden mannen aangespoord om in november een snor (of 'moustache', vandaar die 'm', nvdv) te laten groeien. Het doel is anderen bewust te maken van de risico's van prostaat-kanker. Een ludieke actie, die veel navolging krijgt op Facebook en Twitter. Daar blijft het niet bij. Ook in het echte leven worden die mannen aangesproken, waardoor het gesprek over prostaat-kanker vanzelf begint."

ER ZIT GEEN HOND OP INTERNET...

Het internet zit vol bedriegers: je weet nooit wie je voor je hebt.

"Dat doet me altijd denken aan een cartoon die jaren geleden in *The Wall Street Journal* verscheen: 'On the internet, nobody knows you're a dog' (op

Privacy – een cruciaal aspect voor de sociale sector – is online haast onbestaande.

"Dat is inderdaad een belangrijke schaduwzijde van het internet. Je kunt je privacy-instellingen perfect zelf kiezen op een website als Facebook. Maar op dit moment is dat niet goed geregeld. De stelregel is namelijk: wie niets doet aan die instellingen, kiest ervoor om alles te laten zien aan iedereen. Eigenlijk moet je constant waakzaam zijn en het heft in eigen handen nemen. Maar niet iedereen beseft dat. En veel mensen hebben geen zin in zo'n privacyboekhouding, die flink wat tijd in beslag neemt."

"Maar anderzijds is er ook goed nieuws. Tien jaar geleden leefde er rond e-mails namelijk een gelijkaardig gevoel. Ineens begon iedereen te mailen, maar de mensen beseften niet dat ze daarmee moesten opletten. Dat zorgde voor een schokgolf van virtuele drama's. Intussen weten de meesten onder ons dat de 'reply all'-knop zware gevolgen kan hebben. En dat je sommige boodschappen beter niet in een mailtje giet. Ik vermoed dat dat bewustzijn ook bij de sociale media zal groeien. We hebben gewoon wat tijd nodig om eraan te wennen."

Clo Willaerts, Sanoma Media: "Als ziekenhuis kan je bijvoorbeeld de rol van virtuele filter opnemen en uitsluitend betrouwbaar nieuws posten."

... EN EVENMIN LOUTER NERDS EN HIPSTERS

Het internet en de sociale media zijn te commercieel voor de zorgsector.

"Uiteraard zijn sociale media geen liefdadigheidsinstellingen. Het zijn stuk voor stuk bedrijven waar geld mee verdiend moet worden. Logisch, want anders kunnen ze niet blijven bestaan. Maar dat wil niet zeggen dat de zorgsector er geen handig gebruik van kan maken. Neem nu een ziekenhuis. We weten allemaal dat je op het internet al snel met het probleem van *information overload* zit: te veel informatie waarvan je niet weet of ze betrouwbaar is. Wie medische klachten heeft en zomaar wat begint te googelen, weet niet waar hij eindigt. Als ziekenhuis kan je de rol van virtuele filter spelen: post op je website betrouwbaar nieuws over bepaalde thema's en waarschuw voor foute berichtgeving in de media. Bovendien kan je met sociale media een instelling ook zichtbaar maken. Nu heeft elk ziekenhuis, OCMW of rusthuis een logo. Maar mensen praten niet met logo's. Een instelling die aanwezig is op Facebook kan makkelijk worden aangesproken."

Het internet is te technisch om vlot mee om te springen.

"Tien jaar geleden was dat misschien een excuus, maar nu niet meer. Intussen zitten er vijf miljoen

Belgen op Facebook. Dat zijn heus niet alleen nerds of hipsters. Zulke vooroordelen doen me denken aan de jaren '80. Mijn ouders slaagden er maar niet in om hun videorecorder te programmeren, tot mijn groot onbegrip. Terwijl het zo eenvoudig is! En zelfs als Facebook, Twitter of andere websites je afschrikken, vind je altijd wel iemand bij wie je de kneepjes van het 'vak' kan leren. Gelukkig zijn er steeds meer organisaties – ook in de zorgsector – die opleidingen aanbieden rond sociale media. Ik vind het trouwens ook belangrijk dat kinderen op school mediatraining krijgen, zo vroeg mogelijk. Niet alleen om de technische kant te leren – daar zijn ze meestal snel mee weg – maar ook om zich bewust te worden van de impact. Tegenwoordig wordt iedereen zelf een medium: we hebben allemaal een minipubliek van 'vrienden' en 'volgers'. Op zich is daar niets mis mee, zolang je jezelf niet te zeer blootgeeft."

ZORG DOWNLOADEN

MOBIELE HULP

De afgelopen jaren boden steeds meer zorg- en welzijnsinstellingen onlinehulp aan om nieuwe doelgroepen te bereiken of efficiënter te werken. Sinds kort komen daar ook de mobiele applicaties bij. De meeste mensen hebben hun telefoon steeds bij de hand en gaan mobiel online. Die evolutie opent nieuwe perspectieven, zegt Frank Schalken van de stichting E-hulp.nl.

TEKST GOELE GEERAERT | FOTO RV

De markt van de onlinetoepassingen in zorg en welzijn draait vandaag al goed. Die van de mobiele applicaties staat momenteel nog in haar kinderschoenen. Frank Schalken, directeur stichting E-hulp.nl: “Je hebt de programma’s die mensen zelfstandig kunnen volgen, zoals applicaties om op gewicht te blijven of om te controleren of je voldoende beweegt. Andere toepassingen worden door een zorg- of welzijnsinstelling begeleid, zoals applicaties waarop depressieve mensen dagelijks hun gevoelens bijhouden en waarbij die gegevens door de instelling worden opgevolgd. Vooral die geïntegreerde toepassingen worden nog niet zoveel gebruikt.”

Welke meerwaarde heeft een mobiele applicatie tegenover een echt gesprek of een online-toepassing?

Frank Schalken: “Een mobiele applicatie is niet per definitie beter dan de twee andere methodes. Ze vormt geen doel op zich, maar is een mogelijk middel om urgente knelpunten op te lossen of verbeteringen aan te brengen. Mobiele toepassingen zijn vooral zinvol als ze in het bestaande hulpaanbod worden ingebed. Onderzoek toont dat mensen een behandeling vaak moeilijk volhouden tussen de contacten met de professional door, bijvoorbeeld bij een verslavingsproblematiek. Opgvolging via smartphone kan dan meer permanentie garanderen. Een mobiele toepassing kan ook bijdragen tot klantvriendelijker relaties. Als je van op afstand volgt hoe een cliënt het stelt, dan hoeft die alleen langs te komen als het echt nodig is. Zo moeten er geen zinloze, tijdrovende afspraken worden gemaakt.”

MISBRUIK DOOR DERDEN

Hoe ziet een goede mobiele toepassing eruit?

“Een goede mobiele applicatie werkt heel sterk in op het dagelijkse leven van de cliënt. Als je polst naar het verloop van de voorbije week, focussen mensen vaak op één feit of moment dat de rest van hun herinnering kleurt. Is dat een slechte ervaring, dan lijkt het alsof ze de hele week in ellende hebben doorgebracht. Maar als je drie keer per dag kan vragen hoe het gaat, dan ontdek je misschien ook dat het soms beter liep. Zo krijg je een veel realistischer beeld en kan je ook betere feedback geven.”

“Een mobiele toepassing werkt bovendien enkel als de cliënt er de meerwaarde van ziet. Daarom is het zaak hem zoveel mogelijk bij de ontwikkeling van je applicatie te betrekken. De applicatie moet op zijn of haar leest zijn geschoeid. In Amerika werd bijvoorbeeld met mobiele zelfhulp voor manisch-depressieve mensen geëxperimenteerd, via automatische feedback. Tijdens een intake gaven

Frank Schalken (stichting E-hulp.nl): “De toekomst is aan de blended hulpverlening waarbij je verschillende soorten interventies – face to face, telefonisch, online, mobiel – combineert in een behandeltraject.”

2013

Weliswaar: be

JANUARI

1 DI	16 WO
2 WO	17 DO
3 DO	18 VR
4 VR	19 ZA
5 ZA	20 ZO
6 ZO	21 MA
7 MA	22 DI
8 DI	23 WO
9 WO	24 DO
10 DO	25 VR
11 VR	26 ZA
12 ZA	27 ZO
13 ZO	28 MA
14 MA	29 DI
15 DI	30 WO
	31 DO

FEBRUARI

1 VR	16 ZA
2 ZA	17 ZO
3 ZO	18 MA
4 MA	19 DI
5 DI	20 WO
6 WO	21 DO
7 DO	22 VR
8 VR	23 ZA
9 ZA	24 ZO
10 ZO	25 MA
11 MA	26 DI
12 DI	27 WO
13 WO	28 DO
14 DO	
15 VR	

MAART

1 VR	16 ZA
2 ZA	17 ZO
3 ZO	18 MA
	19 DI
	20 WO
	21 DO
	22 VR
	23 ZA
	24 ZO
	25 MA
	26 DI
	27 WO
	28 DO
	29 VR
	30 ZA
	31 ZO

APRIL

1 MA	16 DI
2 DI	17 WO
3 WO	18 DO
	19 VR
	20 ZA
	21 ZO
	22 MA
	23 DI
	24 WO
	25 DO
	26 VR
	27 ZA
	28 ZO
	29 MA
	30 DI
	31 WO

2013

Weliswaar.be

JULI

1 MA	16 DI
2 DI	17 WO
3 WO	18 DO
4 DO	19 VR
5 VR	20 ZA
6 ZA	21 ZO
7 ZO	22 MA
8 MA	23 DI
9 DI	24 WO
10 WO	25 DO
11 DO	26 VR
12 VR	27 ZA
13 ZA	28 ZO
14 ZO	29 MA
15 MA	30 DI
	31 WO

AUGUSTUS

1 DO	16 VR
2 VR	17 ZA
3 ZA	18 ZO
4 ZO	19 MA
5 MA	20 DI
6 DI	21 WO
7 WO	22 DO
8 DO	23 VR
9 VR	24 ZA
10 ZA	25 ZO
11 ZO	26 MA
12 MA	27 DI
13 DI	28 WO
14 WO	29 DO
15 DO	30 VR
	31 ZA

SEPTEMBER

1 ZO	16 MA
2 MA	17 DI
3 DI	18 WO
	19 DO

OKTOBER

1 DI	16 WO
2 WO	17 DO
3 DO	18 VR
	19 ZA

Dag van de verzorgende
Intern. dag voor de uitbanning van armoede

4	WO		
5	DO	Week van de multiple sclerose	
6	VR	Week van de multiple sclerose	
7	ZA	Week van de multiple sclerose	
8	ZO	Week van de multiple sclerose	
9	MA	Week van de multiple sclerose	
10	DI	Werelddag zelfmoordpreventie Week van de multiple sclerose	
11	WO	Week van de multiple sclerose	
12	DO	Week van de multiple sclerose	
13	VR	Week van de multiple sclerose	
14	ZA	Week van de multiple sclerose	
15	ZO	Week van de multiple sclerose	
20	VR		Internationale Alzheimerdag
21	ZA		
22	ZO		
23	MA		Week van het hart
24	DI		Wereldoverdag Week van het hart
25	WO		Week van het hart
26	DO		Week van het hart
27	VR		Week van het hart
28	ZA		Week van het hart
29	ZO		Week van het hart
30	MA		

NOVEMBER

1	VR		
2	ZA		
3	ZO		
4	MA		
5	DI		
6	WO		
7	DO		
8	VR		
9	ZA		
10	ZO		
11	MA		
12	DI		
13	WO		
14	DO	Wereld diabetesdag	
15	VR	Week van de pleegzorg	
16	ZA	Internationale dag van de verdraagzaamheid Week van de pleegzorg	
17	ZO	Week van het therapiedier Week van de pleegzorg	
18	MA	Ouderenweek - Week van de pleegzorg	
19	DI	Werelddag voor de preventie van kindermisbruik Ouderenweek - Week van de pleegzorg	
20	WO	Werelddag v.h. kind - Week van het therapiedier Ouderenweek - Week van de pleegzorg	
21	DO	Week van het therapiedier Week van de pleegzorg	
22	VR	Ouderenweek - Week van de pleegzorg	
23	ZA	Ouderenweek - Week van de pleegzorg	
24	ZO	Ouderenweek - Week van de pleegzorg	
25	MA	Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen	
26	DI		
27	WO		
28	DO		
29	VR		
30	ZA		Dag van de nabestaanden

4	VR		
5	ZA		
6	ZO		
7	MA	Week van de opvoeding - Week tegen pijn	
8	DI	Week van de opvoeding - Week tegen pijn	
9	WO	Week van de opvoeding - Week tegen pijn	
10	DO	Werelddag van de geestelijke gezondheid Week van de opvoeding - Week tegen pijn	
11	VR	Week van de opvoeding - Week tegen pijn	
12	ZA	Dag v.d. onthaalouder - Dag v.d. palliatieve zorg Week van de opvoeding - Week tegen pijn	
13	ZO	Week van de opvoeding - Week tegen pijn	
14	MA		
15	DI	Internationale dag van de witte stok	
20	ZO		
21	MA		
22	DI		
23	WO		
24	DO		
25	VR		
26	ZA		
27	ZO		
28	MA		
29	DI		
30	WO		
31	DO		

DECEMBER

1	ZO	Wereld Aids Dag	
2	MA		
3	DI	Intern. dag van personen met een handicap	
4	WO		
5	DO	Internationale vrijwilligersdag	
6	VR		
7	ZA		
8	ZO		
9	MA		
10	DI	Dag van de mensenrechten	
11	WO		
12	DO		
13	VR		
14	ZA		
15	ZO		
16	MA		
17	DI		
18	WO		Internationale dag van de migrant
19	DO		
20	VR		
21	ZA		
22	ZO		
23	MA		
24	DI		
25	WO		
26	DO		
27	VR		
28	ZA		
29	ZO		
30	MA		
31	DI		

4	MA	Week van de vrijwilliger	20	WO	Week v.d. verpleegkundigen en vroedvrouwen
5	DI	Week van de vrijwilliger	21	DO	Internationale dag tegen rassendiscriminatie Wereld Downsyndroomdag
6	WO	Week van de vrijwilliger	22	VR	Week v.d. verpleegkundigen en vroedvrouwen
7	DO	Week van de vrijwilliger	23	ZA	
8	VR	Internationale vrouwendag Week van de vrijwilliger	24	ZO	Wereld tuberculosedag
9	ZA	Week van de vrijwilliger	25	MA	
10	ZO	Week van de vrijwilliger	26	DI	
11	MA		27	WO	
12	DI		28	DO	
13	WO		29	VR	
14	DO	Wereld nierdag	30	ZA	
15	VR		31	ZO	

4	DO		20	ZA	Europese vaccinatieweek
5	VR		21	ZO	Europese vaccinatieweek
6	ZA		22	MA	Europese vaccinatieweek
7	ZO	Werelddag van de gezondheid	23	DI	Europese vaccinatieweek
8	MA	Internationale Romadag	24	WO	Internationale dag van de Blindengeleierf rond Europese vaccinatieweek
9	DI		25	DO	Europese vaccinatieweek
10	WO		26	VR	Europese vaccinatieweek
11	DO	Wereld parkinsondag	27	ZA	Europese vaccinatieweek
12	VR		28	ZO	Internationale dag voor veiligheid en gezondheid op het werk
13	ZA		29	MA	
14	ZO		30	DI	
15	MA				

MEI

1	WO		16	DO	
2	DO		17	VR	
3	VR		18	ZA	
4	ZA		19	ZO	
5	ZO		20	MA	
6	MA	Week van de kraamzorg	21	DI	Werelddag van de culturele diversiteit
7	DI	Wereld astmadag Week van de kraamzorg	22	WO	
8	WO	Week van de kraamzorg	23	DO	
9	DO	Week van de kraamzorg	24	VR	
10	VR	Week van de kraamzorg	25	ZA	
11	ZA	Week van de kraamzorg	26	ZO	
12	ZO	Intern. fibromyoligiedag - Intern. dag van de verpleegkunde - Week van de kraamzorg	27	MA	
13	MA		28	DI	
14	DI		29	WO	Wereld multiple sclerosedag
15	WO	Internationale dag van het gezin	30	DO	
			31	VR	Wereld antituberculadag

JUNI

1	ZA		16	ZO	
2	ZO		17	MA	
3	MA		18	DI	
4	DI	Internationale dag van kinderen die slachtoffer zijn van agressie	19	WO	
5	WO		20	DO	Wereldvluchtelingendag
6	DO		21	VR	
7	VR		22	ZA	
8	ZA		23	ZO	Dag van de mantelzorg
9	ZO		24	MA	
10	MA		25	DI	
11	DI		26	WO	
12	WO	Internationale dag tegen kinderarbeid	27	DO	
13	DO		28	VR	
14	VR	Werelddag van de bloedgever	29	ZA	
15	ZA	Internationale dag tegen ouderenmishandeling	30	ZO	

cliënten aan wat ze deden op slechte momenten. De ene wandelde met de hond, de andere las een boek. Al die info werd ingevoerd in een systeem. Later, als de cliënt mobiel liet weten dat het misliep, werden onmiddellijk zijn persoonlijke oplossingen geactiveerd in de vorm van zelfhulptips op maat.”

HET HALFVOLLE GLAS

Welke zijn de aandachtspunten van mobiele hulpverlening?

“Je moet mobiele toepassingen goed beveiligen tegen misbruik door derden. Een gsm is klein, mensen kunnen hem kwijtraken. Op dat moment moet je vermijden dat onbevoegden zomaar het medisch dossier van de eigenaar kunnen inzien. In sommige gevallen zijn patiënten door de mobiele applicatie te veel met hun ziekte bezig. Als je viermaal daags moet vertellen hoe je je voelt, dan kan dat leiden tot een permanente focus op het probleem.”

“Een meer praktische opmerking luidt dat nog niet iedereen mobiele toepassingen kan gebruiken. Check dus best vooraf of je doelgroep wel mobiel kan gaan en overweeg desnoods om smartphones via de instelling aan te bieden. Qua technische kennis zou ik me minder zorgen maken. Uit onderzoek blijkt dat ook mensen zonder ervaring na de nodige instructies zich prima met mobiele toepassingen kunnen behelpen. Een opvallend detail is dat de weerstand bij de hulpverleners vaak een stuk groter blijkt. Zij geloven dikwijls dat patiënten er geen gebruik van willen of kunnen maken, terwijl die er vaak veel nuchterder tegenover staan. Als de innovatie hun leven aangenaamer kan maken, willen ze er best mee aan de slag gaan.”

DE HULPVERLENER ACHTER HET DASHBOARD

Voor welke delen van de welzijns- en gezondheidszorg bieden mobiele applicaties de meeste mogelijkheden?

“Een patiënt kiest niet voor een applicatie ter vervanging of aanvulling van een paar consults. Mobiele toepassingen hebben vooral zin bij mensen die een lange behandeling ondergaan en permanent worden gehinderd door hun probleem. Ik denk bijvoorbeeld aan cliënten met een persoonlijkheidsstoornis of diabetici. De mobiele applicatie kan hen helpen hun gezondheid beter en structureel te monitoren.”

Verlies je door mobiele applicaties niet het overzicht op de gezondheidstoestand van je cliënt?

“Bij volledige zelfhulp zit je in een aparte situatie, maar in de andere gevallen krijgt de hulpverlener een veel beter zicht op de toestand van de patiënt. Als je een keer in de drie weken iemand voor je

“EEN MOBIELE TOEPASSING WERKT ENKEL ALS DE CLIËNT ER DE MEERWAARDE VAN ZIET.”

ziet, weet je enkel hoe het op dat moment met die persoon gaat. Als diezelfde patiënt drie keer per dag vertelt hoe hij zich voelt, kun je veel eerder ingrijpen als het mis dreigt te gaan.”

Hoe ziet de toekomst van de mobiele hulpverlening eruit?

“Momenteel staat de mobiele hulpverlening nog in de kinderschoenen. Maar ik geloof dat het marktaandeel zal groeien, omdat ze bepaalde behandelingen effectiever en goedkoper maakt. De toekomst is aan de blended hulpverlening waarbij je verschillende soorten interventies – face to face, telefonisch, online, mobiel – combineert in een behandeltraject. De hulpverlener van de toekomst zit volgens mij achter een dashboard waarop hij ziet hoe zijn cliënten het maken. En als het met een cliënt de verkeerde richting dreigt uit te gaan, dan neemt hij contact op.”

ZORGVULDIG OMGAAN MET SOCIALE MEDIA

ONLINE KAN OOK VEILIG

BEROEPSGEHEIM

Sociale media zijn niet meer uit ons leven weg te denken, zowel privé als professioneel.

Ook de zorg- en welzijnssector gaat er mee aan de slag. Een troef, op voorwaarde dat niet alles zomaar kan en mag. TEKST GOELE GEERAERT | FOTO BOB VAN MOL

Persoonlijke data die wereldkundig raken, privé-conversaties die toegankelijk blijken voor een breed publiek: legio zijn de verhalen waarbij het internet plots te veel private informatie prijsgeeft. Tegelijk zijn privacy en beroepsgeheim twee basiswaarden die in zorg en welzijn te allen tijde overeind moeten blijven. Hoe kunnen online-interacties waterdicht worden gemaakt?

“INFO ONLINE PLAATSEN IS DOORGAANS EENVOUDIG, ZE WEER VERWIJDEREN IS EEN ANDERE ZAAK.”

KWALITEIT BOVEN SNELHEID

De juridische en deontologische normen gelden ook voor een gesprek via sociale media. “Alleen vragen sociale media extra zorg. Doorgaans leg je niet enkel contact met bekenden. Je bereikt ook een hoop onbekenden”, stelt Johan Put (Instituut voor Sociaal Recht, KU Leuven).

Verder is er ook de snelheid van het medium die extra aandacht verdient. Kris Stas (Steunpunt Algemeen Welzijnswerk): “Bepaalde thema’s, zoals zelfmoord en automutilatie, worden soms makkelijker online besproken. De cliënt voelt zich achter de computer meer op afstand en comfortabeler. Uit angst om het contact te verliezen – een muisklik volstaat – willen hulpverleners soms te snel reageren, terwijl een degelijk advies altijd overweging vraagt. Vooral een kwaliteitsvolle dienstverlening zorgt ervoor dat het contact open blijft

en handhaaft het vertrouwen van de cliënt.”

Naast de basisprincipes ‘handel online zoals je het face to face zou doen’ en ‘laat snelheid niet primeren op kwaliteit’ formuleert Philippe Bocklandt (Arteveldehogeschool) nog andere richtlijnen voor het gebruik van sociale media. “Je moet het medium voldoende kunnen gebruiken om de online-informatie gepast te kunnen afschermen. Zorg er ook steeds voor dat die info eenduidig wordt geïnterpreteerd en wees je bewust van de digitale voetafdruk die je maakt. Info online plaatsen is doorgaans eenvoudig, ze weer verwijderen is een andere zaak. Wil je online actief zijn, dan zul je als zorg- en hulpverlener de nodige competenties moeten ontwikkelen rond schermlezen, scherm schrijven en *scherm pathie*.”

PROFESSIEEEL VERSUS PRIVÉ

Hulpverleners moeten ook een duidelijk onderscheid maken tussen een professioneel netwerk en hun privéleven. Philippe Bocklandt: “Cliënten als vrienden tot je privéprofiel toelaten, dat zien we liever niet. Tegelijk sta ik volledig achter het idee dat een welzijnswerker zich vanuit zijn werk in de digitale ruimte begeeft en een sociaalnetwerkprofiel uitbouwt. Dat kun je als ‘virtueel straathoekwerk’ zien: je bent aanwezig daar waar je doelgroep zich bevindt. In de jeugdhulpverlening bestaan er een hoop goeie voorbeelden van geslaagde onlinehulpverleningsrelaties die moeilijk bereikbare, gesloten jongeren dichterbij kunnen brengen dan een livegesprek.”

Op welk onlineforum de zorgprofessional zich ook begeeft, belangrijk is dat hij of zij zich steeds als zorgprofessional profileert. Kris Stas. “Je maakt je als jeugdhulpverlener bekend en bijvoorbeeld niet als jongere onder de jongeren. Leg ook steeds de link naar je professionele dienst om oplichters in de hulpverlening geen kans te geven. Vertrouwen online is broos.”

AFSPRAKEN EN PREVENTIE

Dat vertrouwen impliceert volgens Stas ook dat hulpverleners vanuit hun functie aan preventie doen. “Veel mensen schatten de impact van hun onlinecommunicatie nog niet juist in. Als hulpverlener kan je niemand verbieden online te gaan, maar je moet cliënten wel aanspreken over hun onlinegedrag en hen wijzen op de gevolgen van wat ze doen. In de jeugdhulpverlening bijvoorbeeld is het essentieel dat jongeren duidelijk weten dat de info die ze in de publieke ruimte posten met iedereen wordt gedeeld.” Hetzelfde geldt voor onlinegroeps gesprekken die je als instelling organiseert. Johan Put: “De regels voor het cliëntoverleg bij een livegesprek moet je ook bij een online-intervisie respecteren. Alleen noodzakelijke info wordt gedeeld. Het beroepsgeheim wordt gerespecteerd. De cliënt wordt geïnformeerd over het verloop, over de deelnemers en de mogelijke gevolgen van zijn interactie. En hij of zij geeft toestemming voor het onlineoverleg. Bovendien moet je bepaalde elementen online extra bewaken, zoals de vrijwaring van een veilige gespreksomgeving, bescherming van de identiteit van de deelnemers, en afscherming van het gesprek voor derden.”

En als er tijdens de interventie te veel gevoelige info wordt gegeven, dan is het aan de hulpverlener om in te grijpen, zegt Kris Stas. Er kan dan een aparte afspraak worden gemaakt, eventueel offline.

GEDEELDE ANONIMITEIT

En wat met het omgekeerde? Mag de zorgprofessional online cases bespreken onder collega's of ter illustratie uit de dagelijkse praktijk?

Johan Put: “Je kan die cases anonimiseren, waardoor de regels inzake privacy en beroepsgeheim niet langer van toepassing zijn. Alleen vergt online-anonimiteit meer dan het schrappen van een naam. Je mag je cliënten niet langer identificeren, maar ze mogen ook niet door anderen worden herkend. Alle randinformatie die daartoe kan leiden, moet verdwijnen. Dat geldt des te meer als het gaat om ‘publiek bekende’ situaties of feiten waarover de media breed rapporteren.” Kris Stas knikt: “Vaak vertel je een verhaal in geuren en kleuren, terwijl die details niet nodig zijn. Info rond het aantal kinderen van een cliënt of zijn dagelijkse bezigheid draagt zelden bij tot een beter begrip van je boodschap, maar kan wel leiden tot een snellere herkenbaarheid.”

In alle gevallen is het essentieel dat de cliënt weet dat

Kris Stas, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk: “Veel mensen schatten de impact van hun onlinecommunicatie nog niet juist in.”

zijn situatie anoniem online wordt gedeeld. De cliënt moet ermee akkoord gaan, stelt Philippe Bocklandt: “Op socialenetwerksites is de onderlinge communicatie – via woorden en beelden – een kracht, maar het kan ook een valkuil zijn. Als professional moet je voor jezelf goed afgrenzen wat kan en wat niet. En dat moet je ook zoveel mogelijk aan collega's en cliënten communiceren.”

- ▶ Johan Put is hoogleraar aan de faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven, verbonden aan het Instituut voor Sociaal Recht en coördinator van de onderzoeklijn jeugd delinquentie en preventie.
- ▶ Kris Stas is stafmedewerker deontologische vraagstukken voor het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.
- ▶ Philippe Bocklandt is coördinator onderzoek en dienstverlening in de Arteveldehogeschool – Sociaal werk en redacteur van het boek over onlinehulpverlening in Vlaanderen Niet alle smileys lachen (Acco, 2012, ISBN 9789033484865).
- ▶ weliswaar

INTERNET ALS VANGNET

JONGEREN

Het Leuvense Link in de Kabel werkt al elf jaar aan de verkleining van de digitale kloof bij maatschappelijk kwetsbare jongeren. Aanvankelijk door computers en internet ter beschikking te stellen. Vandaag steeds vaker door jongeren te begeleiden op sociale media. TEKST LIESBETH VAN BRAECKEL | FOTO JAN LOCUS

Op welke manier proberen jullie de digitale kloof bij jongeren te verkleinen?

David Loyen, coördinator Link in de Kabel: "Aanvankelijk stelden we computers met een internetverbinding ter beschikking in ons centrum. Kansarme jongeren uit de buurt kunnen na school hier terecht om op die computers te werken. Maar ook bij organisaties uit de gehandicaptensector en de bijzondere jeugdzorg in het Leuvense hebben we pc's voorzien voor de

jongeren die daar verblijven. We doen aan coaching in scholen voor bijzonder onderwijs, in onthaalklasjes voor anderstalige nieuwkomers, bij de kinderwerking van buurthuizen. Ons centrum richt zich op jongeren van 12 tot 25. Bij onze partnerorganisaties gaat het over kinderen van de lagere school. In onze vormingen proberen we te werken op een niet-schoolse manier en streven we naar een concreet resultaat. Zo leren we jongeren om een eigen blog te maken. Sinds vorig jaar zijn we actief bij verschillende partners uit heel Vlaanderen. Waar we in het begin focusten op de hardware, is de kern van de zaak nu opgeschoven naar het bijbrengen van digitale vaardigheden. We willen die jongeren mediawijzer maken."

Wat houdt dat in?

"Wij omschrijven het als 'op een strategische en veilige manier omgaan met media'. Het gaat niet enkel om internet, maar ook om reclame en gsm-gebruik. Jongeren moeten geen experts in sociale media worden. ICT-kennis is voor ons geen doel op zich, maar een hefboom voor maatschappelijke vooruitgang en inclusie. Er zijn jongeren die sterk zijn in het bedienen van een computer, maar die niet weten hoe ze zelf content kunnen aanmaken of veilig kunnen omgaan met die content. Denk maar aan de privacy-instellingen op Facebook."

ALLE JONGEREN ZIJN KWETSBAAR

Waarvoor gebruiken jongeren sociale media?

"Meestal betekent het voor hen ontspanning. Maar ze gebruiken het ook om aan klasgenoten raad te vragen over huiswerk. Sociale media worden gebruikt om vriendschappen te onderhouden, te chatten en om afspraken te maken om samen te komen. Jongeren voegen niet zomaar iedereen toe als vriend. Ze zijn zich vrij goed bewust van wie ze toelaten op hun profiel."

Jullie leren maatschappelijk kwetsbare jongeren werken met sociale media. Maar zijn minder kwetsbare jongeren dan zoveel beter thuis in dit thema?

"Eigenlijk zijn alle jongeren kwetsbaar. Op school leren ze het meestal niet. Thuis ook niet, omdat ouders te weinig op de hoogte zijn. Mediawijdsheid staat wel in

David Loyen, coördinator Link in de Kabel: "De digital native bestaat niet. Veel jongeren van nu zijn opgegroeid met de computer, maar daarom weten ze nog niet hoe ze veilig kunnen omgaan met het internet."

de eindtermen, maar er bestaat maar weinig lesmateriaal rond. We hebben een onlinetest ontwikkeld – diginatives.be – waar ondertussen zo'n zestig scholen gebruik van maken. Dat geeft dan toch een eerste aanzet om mediawijsheid te integreren in een les."

Gebruiken jullie de sociale media ook om nieuwe jongeren te bereiken?

"Absoluut. Onze Facebookpagina is het belangrijkste communicatiemiddel om onze jongeren te bereiken. Je kan er heel kort op de bal spelen, jongeren kunnen er vragen stellen en privéberichten naar ons sturen. Er is echte interactie. Dat werkt heel goed. We communiceren er de activiteiten die we organiseren, maar posten ook nieuws over sociale media en apps. We gebruiken ook Twitter, maar niet voor onze jongeren. Dat hanteren we eerder om te netwerken met andere organisaties in onze sector. We wisselen goede praktijken uit en leren van elkaar. We hebben ongeveer driehonderd volgers, vaak mensen die met de digitale kloof bezig zijn, onderwijsmedewerkers, IT-specialisten en beleidsmakers. Je hoeft niet elke dag een bericht te posten. 20% van de Twittergebruikers zorgt voor 80% van de informatie die daar te vinden is. De rest zit er enkel om informatie te verzamelen. Daar is niets mis mee."

BETER DAN EEN FOLDER

Welke rol kunnen sociale media spelen voor jongeren die op de rand van het volwassen leven staan?

"Een gesloten Facebookgroep kan een ideaal instrument zijn om met jongeren in Begeleid Zelfstandig Wonen te communiceren. Een begeleider moet zijn waar zijn jongeren zijn. Vandaag is dat vaak online. Om moeilijke kwesties te bespreken, kan onlinecontact een goede eerste stap zijn of een aanvulling op een echte ontmoeting. Als jongeren weggaan uit begeleid wonen presenteren we hen de tool 'get real'. Daar

"EEN JONGERENBEGELEIDER MOET ZIJN WAAR DE JONGEREN ZIJN. VANDAAG IS DAT VAAK ONLINE."

vinden ze info over werken, mobiliteit, wonen en welzijn. Ze vinden er niet alleen een link naar de VDAB-site, maar ook tips over hoe ze die efficiënt kunnen gebruiken. Ze leren er ook hoe ze hun Facebookpagina zo kunnen instellen dat potentiële werkgevers de foto's van de fuif van het afgelopen weekend niet kunnen zien. Zo'n onlinetool werkt voor jongeren beter dan een folder die al snel ongelezen bij het oud papier belandt."

Doen jullie ook iets voor jongeren met een verstandelijke handicap?

"Zeker. Dit jaar starten we het project 'Vangnet'. Het is gericht op jongeren met een verstandelijke handicap. Voor die groep bestaat de site wai-not.be al een hele tijd, maar voor jongeren met een lichte handicap biedt die site te weinig uitdaging. Jongeren met een lichte handicap krijgen van hun ouders of begeleiders vaak het verbod om sociale media te gebruiken. Uit onwetendheid, uit angst of omdat er geen tijd is om hen te begeleiden. Voor 'Vangnet' hebben we een test ontwikkeld met een tiental vragen die een profiel genereert voor de jongere. Ouders kunnen daaruit afleiden waarop ze moeten letten als hun jongere online gaat, welke sites aan- of afgeraden worden, en hoe ze de veiligheidsinstellingen moeten aanpassen aan het niveau van de jongere. Je wil de jongere kansen bieden, maar ook voor veiligheid zorgen. Het is een permanente evenwichtsoefening."

- ▶ www.linkindekabel.be - [www.twitter.com/linkidkabel](https://twitter.com/linkidkabel)
www.facebook.com/linkindekabel
- ▶ [weliswaar](#)

GA ERVOOR OP FACEBOOK

CAMPAGNE | Met de campagne 'Een zorgjob, ik ga ervoor' wil zorgambassadrice Lon Holtzer iedereen laten weten dat het bruist in de zorgsector. En hoe kan dat beter dan via sociale media? De Facebookpagina van 'Een zorgjob, ik ga ervoor' bestaat sinds eind 2011. De campagne wil jongeren voor een zorgstudie doen kiezen en werkende mensen die een carrièreswitch overwegen naar de zorgsector lokken. "Facebook is het ideale instrument voor het olievlekeffect dat wij beogen", vertelt Holtzer. "Als een verpleeg-

kundige onze pagina 'leuk vindt', zien al haar Facebookvrienden dat. Ook zij die nog niet in de sector werken. Dat virale effect vind ik belangrijker dan het effectieve aantal 'likes'. Er staan spontane getuigenissen op onze pagina van mensen die op latere leeftijd de sprong naar de zorg gewaagd hebben. Ik probeer bovendien in te spelen op de actualiteit. Tijdens onze campagnes voor jongeren en allochtonen heb ik de kracht van sociale media ervaren." (LVB)

► *Hoe 'Ik ga ervoor' Facebook en andere sociale media gebruikt lees je op weliswaar.be/110*

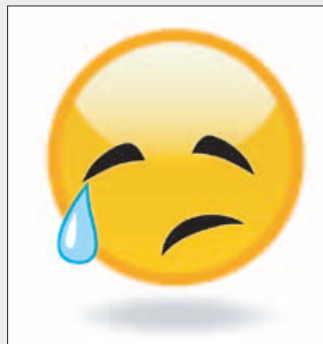
WIE PRAAT OVER JOUW ORGANISATIE?

SOCIAL MEDIA POLICY | Een Facebookpagina voor je organisatie of een Twitteraccount voor je vzw? Prima. Maar wat hebben anderen over jouw organisatie te zeggen op die sociale media? En wat vertellen je werknemers over hun baas op onlinefora? Zelf berichten posten is essentieel. Maar volgens *social media policy creator* Mic Adam is het minstens even belangrijk om in het oog te houden wat over jou geschreven wordt op sociale media. "Denk daarbij zeker ook aan je eigen werknemers", raadt Adam aan. "Zij zullen waarschijnlijk al wel eens iets over hun werk schrijven op het internet. Daarom is het belangrijk een *social media policy* te hebben die omschrijft wat er kan en niet kan, wat aangeraden is en wat ze beter niet doen. Wat je werknemers schrijven, is een uithangbord voor je bedrijf en kan je imago maken of kraken. Als je medewerkers leuke dingen over je organisatie schrijven, zullen potentiële sollicitanten je meteen in aanmerking nemen als een leuk bedrijf om voor te werken." Zonder spelregels is het een gevaarlijk spel, maar met een *social media policy* worden jouw werknemers de beste ambassadeurs van je organisatie. (LVB)

► www.linkedin.com/in/micadam

NIET ALLE SMILEYS LACHEN

HULPVERLENING | Sociale media worden in de zorg niet enkel gebruikt om te communiceren, te informeren of nieuwe werknemers aan te trekken. Steeds meer organisaties starten met hulp via mail en chat. Philippe Bocklandt en Saskia Saelens van de Arteveldehogeschool zijn specialisten in methodieken voor onlinehulpverlening.

"De reden waarom organisaties beginnen met onlinehulp, is dat ze een bepaalde doelgroep niet bereiken, of omdat ze een doelgroep verloren zijn. Jongeren leven voor

een stuk online en telefoneren minder dan vroeger. Daarom is het zinvol om chathulp en hulp via mail aan te bieden", aldus Bocklandt. "Chat spreekt mensen aan die de drempel van een echte ontmoeting te hoog vinden. Het is anoniem, je moet je niet verplaatsen, niemand ziet je huilen als je aan je computer zit", vult Saelens aan. "Slachtoffers van seksueel misbruik en jongeren met vragen over seksualiteit vinden het makkelijker om hierover te spreken via het computerscherm." (LVB)

► *Hoe je hiermee als organisatie start, welke methodieken je kan toepassen, welke kansen er voor het grijpen liggen en voor welke valkuilen je moet opletten lees je op weliswaar.be/110*

SLIM ADVERTEREN OP SOCIALE NETWERKEN

TEKST MARLEEN FINOULST | ILLUSTRATIE NIX

Meisjes van dertien zijn bijzonder bedrijvig op sociale netwerken. Ik heb er zo eentje in huis, vaak ook haar kwetterende vriendinnetjes, in levenden lijve of op Facebook. Daar delen ze niet alleen nieuwtjes en foto's over de populaire boysband One Direction. Ze delen of 'sharen' even makkelijk foto's van Alpro Soja en Pepsi. Ze vinden niet alleen op reis gaan, paardrijden of badminton leuk, maar evengoed Aquarius Belgium. Facebook, YouTube en Twitter zijn trekpleisters voor jongeren waar wordt *geliked* en *geshared* dat het een lieve lust is. Logisch dat bedrijven op sociale netwerken reageren als vliegen op honing. Aanwezig zijn volstaat zelden. De aandacht trekken en *geliked* worden, of nog beter

geshared, vraagt actie. Grote bedrijven spenderen vandaag miljoenen om in de smaak te vallen bij sociale netwerkers. Een positief imago is altijd goed voor de verkoopcijfers. Neem nu Apple: de iPhone is een statussymbool geworden. Om erbij te horen, kies je dus best voor Apple en niet voor om het welke smartphone.

Uit de jongste editie van het rapport *Social media around the World* blijkt dat in Europa 37% van de Facebookgebruikers al eens informatie over een bepaald merk post. Nagenoeg de helft van de twitteraars heeft al over een merk getweet. Een positieve boodschap van een onlinevriend over een bepaald product wordt makkelijker geloofd dan een klassieke advertentie. Wat in het oog springt, gaat als een lopend vuurtje het netwerk rond. Zo zet de Britse chocolade-fabrikant Cadbury hilarische kortfilmmpjes op YouTube die miljoenen keren gedeeld worden. Daardoor werd het chocolademerk in een mum van tijd ongemeen populair. Wanneer iets aanslaat, verspreiden de gebruikers nietsvermoedend advertenties, verbonden aan

grappige filmpjes of foto's, naar hun achterban.

Nog zo'n succesvolle campagne is 'Refresh the world' van PepsiCo. Aan Facebookgebruikers worden verfrissende ideeën gevraagd om de wereld te verbeteren. De beste ideeën, die met de meeste 'likes', maken kans op een prijs. De campagne gonst van de reclame voor het populaire drankje en de Facebookfans zorgen zelf voor het positieve imago. Het zijn voorbeelden van virale marketing. Viraal verwijst naar de gratis vermenigvuldiging van advertenties zonder extra kost voor het betrokken bedrijf. Jonge mensen en kansarme groepen zijn extra kwetsbaar voor deze nieuwe vormen van adverteren. Om erbij te horen, willen ze namelijk ook die iPhone, drinken ze Pepsi of eten ze chocolade van Cadbury. Terwijl adverteren in klassieke media streng gereguleerd is, heeft de industrie vrij spel in sociale media. Onderzoek naar de impact op het koop-, eet- en drinkgedrag staat in de kinderschoenen.

- ▶ Marleen Finoulst is hoofdredacteur van Bodytalk en houdt voor Weliswaar een blog bij over gezondheidskwesties: weliswaar.be/bodytalk
- ▶ [weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

Freek Vielen naast Rebekka de Wit: "Je hebt maar één leven. En als je het verpest, heb je geen reserveleven."

REBEKKA DE WIT, FREEK VIELEN EN MAARTEN KETELS MAKEN THEATER IN HET RUSTHUIS

HET LEVEN VOOR GEVORDERDEN

REEKS Theater hoeft niet altijd in een klassieke zaal te ontstaan. Drie jonge theatermakers zoeken hun inspiratie in een woon- en zorgcentrum voor senioren. Hun voorstelling gaat over de relativiteit, maar ook het belang van het leven. TEKST MARJORIE BLOMME | FOTO BOB VAN MOL

Rebekka de Wit (26) Freek Vielen (27) en Maarten Ketels (26) zijn lid van het Belgisch-Nederlandse theatergezelschap Het Huis van Afgevaardigden. Ze brachten in 2011 de voorstelling *Stel je voor, ik zoek een mens*. Ze baseerden zich daarvoor op hun ervaringen tijdens een verblijf in het Centraal Station van Amsterdam. Voor hun nieuwe voorstelling halen ze inspiratie bij senioren.

Logeren in een tehuis voor bejaarde mensen, het kan opwindender voor een theatermaker.

Rebekka de Wit: "We stellen ons in dit stuk de vraag welke waarde oudere mensen hebben. Ze komen uit een wereld die wij niet meer kennen: een van oorlog, honger, ontbering en dwingende morele

wetten. We willen hun verhalen brengen. Hoe ze omgingen met de dagelijkse realiteit – of niet. Hun verhalen zijn belangrijk, want als zij er niet meer zijn, verdwijnt ook meteen een kostbaar cultureel en sociaal kapitaal."

Freek Vielen: "In de aanloop naar dit stuk bedachten we dat we nauwelijks iets weten over ouderen. We spreken niet met 70-plussers, we integreren ze niet in onze wereld. Terwijl dat vijftig of zestig jaar geleden de normaalste zaak van de wereld was – en dat in vele culturen nog steeds zo is. We willen hun wijze woorden bewaren. Er zitten als het ware 'bruikbare tips' in hun verhalen. Wijze lessen die ons kunnen helpen."

VERANTWOORDELIJK VOOR JE LEVEN

Toch blikt niet iedereen tevreden terug op zijn leven.

Vielen: "Sinds ik op mijn veertiende de film *Magnolia* zag, werd het me allemaal duidelijk. Na de dood van de vader van Tom Cruise – een scène waarin de man vol spijt terugblikt – besepte ik: dat kan dus. Je hebt maar één leven. Als je dat verpest, heb je geen reserveleven. Sindsdien ben ik bang geworden dat mij dat ook zal overkomen. We willen aan die ouderen vragen of ze tevreden zijn van het leven dat ze geleid hebben en de keuzes die ze gemaakt hebben – of niet. Misschien kunnen ze ons vertellen hoe je dat doet, oud worden."

Veel bejaarden slikken antidepressiva. Zijn jullie beducht voor neerslachtige herinneringen?

Vielen: "Depressief oud worden is een heftig slot van je leven..."

De Wit: "Het heeft te maken met verantwoordelijkheid. Ik ben nu mijn oudste nog levende familieleden aan het interviewen. Ze zijn toch anders omgegaan met het leven dat ze geleid hebben dan ik dacht. In hun tijd was er gewoon niet zoveel keuze. Daardoor voelen ze zich ook niet echt verantwoordelijk voor het leven dat ze geleid hebben. Het ging gewoon zo. En ik kreeg tijdens die gesprekken de indruk dat ze het zo wel prima vonden. Voor onze generatie is het leven totaal anders. Wij worden voortdurend geconfronteerd met zoveel keuzemogelijkheden, we hebben als het ware parallelle levens met Facebook en Twitter. Keuzes maken is wat ons voortstuwt. Maar met een groeiend aantal keuzes komt ook een steeds grotere verantwoordelijkheid. Ik denk dat het vroeger misschien eenvoudiger was. In ieder geval was de confrontatie

HET BEGIN VAN HET LEVEN VOOR GEVORDERDEN

"Je had mooie tanden vroeger", zeg ik tegen mijn oudtante. Op de foto is ze 30 en nu 94. "Dat is een kunstgebit", zegt ze. Ik zeg dat ze er jong bij was. "Het kwam door de oorlog. Elke keer als er in de oorlog een vliegtuig kwam overgevlogen, kreeg ik last van mijn tanden. De tandarts heeft elke tand die zeer deed getrokken. En na vier maanden had ik geen enkele tand meer."

"En kreeg je dan nieuwe?"

"Nee, daar was natuurlijk geen geld voor. Ik heb twee jaar geen tanden gehad, maar niemand heeft het gezien."

Ze zegt het met trots, alsof het de overwinning van haar leven is. Ze vertelt hoe ze manieren vond om onopgemerkt te lachen en te spreken. Ik kan me niet voorstellen dat mensen dat niet doorhadden, maar dat zeg ik niet tegen haar.

Ik vraag of je zonder tanden ook kunt zoenen. Ze glimlacht.

"Meestal wel. Het hangt ervan af met wie je het doet." Ze kijkt naar beneden. "Maar altijd in het donker."

Fragment uit 'Het leven voor gevorderden'.

met wat er was gebeurd als je andere keuzes had gemaakt minder hard aanwezig."

VOOR EEN LEVEND PUBLIEK

Jullie gaan vijf dagen in een bejaardentehuis tussen de bewoners vertoeven. Met welke verhalen hopen jullie naar huis te gaan?

Vielen: "Het is de bedoeling om met de acteurs – want deze keer spelen we niet zelf – in het woon- en zorgcentrum te gaan wonen. En daar een aantal mensen te ontmoeten met wie we dan later diepgaande gesprekken zullen voeren over hun grote keuzes in het leven."

De Wit: "De meeste bewoners zijn echt heel oud. Mensen gaan natuurlijk steeds later naar een bejaardentehuis. Vroeger was je op zestigste afgeschreven, terwijl je nu bij wijze van spreken op die leeftijd nog in de fleur van je leven bent."

Vielen: "We gaan ook praten met ouderen die bijvoorbeeld een nuttige dagbesteding hebben of die in een seniorencentrum hun namiddagen doorbrengen."

"MISSCHIE N KUNNEN ZE ONS VERTELLEN HOE JE DAT DOET, OUD WORDEN."

Wat hopen jullie te bereiken met de voorstelling?

De Wit: "Ik hoop dat het publiek zich levend zal voelen. Dat kijkers er een soort 'begravenisgevoel' bij krijgen. Dat ze beseffen wat leven is, hoe broos het is, maar ook hoe energiek en vreugdevol het kan zijn."

Vielen: "Zo vaak voel je niet hoe intens je in het nu leeft. Het toont tegelijk de relativiteit en het belang van het leven aan."

De Wit: "Er bestaat zelfs een naam voor: een oceanisch gevoel. Alsof je oplost in oneindigheid, in grootsheid. Weet je, we isoleren de dood en aftakeling op een veilige plek, waar we er niet mee geconfronteerd worden. Daardoor wordt het ook iets dat buiten ons staat. Terwijl het belangrijk is dat het deel uitmaakt van ons leven."

Vielen: "Het is nogal dubbel. Enerzijds ben je dankbaar dat je kan leven, maar soms kan je ook radeloos zijn over wat je met dat leven aan moet. Je bent bezig met de ander en tegelijk met jezelf. Je kan je alleen voelen en toch verbonden. Deze voorstelling moet dit alles bundelen. Het wordt een ambitieuze voorstelling. In ons verhaal leggen we een verband tussen de jeugtherinnering van de 81-jarige en de toekomstdromen van de acteurs."

► *Op weliswaar.be bloggen Rebekka, Freek en Maarten in tekst, geluid en beeld elke week, tot aan hun theatervoorstelling, over de uitwisseling met hun bejaarde gastheren en -vrouwen*

► [weliswaar](#)

SOCIAL PROFIT EN SOCIAL MEDIA

SOCIALE MEDIA | *Weliswaar* organiseerde naar aanleiding van zijn studiedag Sociale media in de social profit een rondvraag. Van de deelnemers aan de enquête gebruikt 55% sociale media. Ze doen dat vooral om persberichten te delen, evenementen aan te kondigen, te communiceren met jongere doelgroepen, foto's te delen en enkelen zelfs om werkplanningen op te maken en te delen. Organisaties die met jongeren werken, gebruiken ook de chat-functie om met hun doelgroep te communiceren. Facebook en Twitter blijken veruit de bekendste sociale netwerken, maar ook YouTube en LinkedIn scoren niet slecht. Er zijn ook redenen om geen sociale media te gebruiken in de social profit: een gebrek aan kennis en tijd, privacyredenen en beroepsgeheim, een verbod van het management om sociale media te gebruiken, of een doelgroep die er onvoldoende vertrouwd mee is.

DE EINDBALANS

BLOG | Liesbet De Vuyst hield voor *Weliswaar* afgelopen najaar een blog bij over hoe borstkanker haar gevoelswereld overhoop gooide. Net voor Nieuwjaar maakte ze de eindbalans op.

“De behandeling zit er na zeven lange maanden eindelijk op. En ook al raadt de psychologe mij niet aan om achteruit te kijken, toch wil ik op het einde van de rit zien welk parcours ik heb afgelegd. En terwijl ik terugblik, merk ik op dat die weg kort, maar treffend kan omschreven worden als bijzonder hobbelig.”

“Eerst was er het verdriet, veel verdriet omdat het uitgerekend mij moest overkomen. En ook onbegrip omdat ik ervan overtuigd ben dat ik het niet verdiende om

borstkanker te krijgen, omdat ik er een gezonde levensstijl op na hield, maar vooral omdat ik twee kleine kinderen heb. Toen kwam de pijn erbij, na de borstoperatie, na het plaatsen van de port-à-cath, na iedere chemo en bij elke bestraling. Door die pijn heb ik me vaak nutteloos gevoeld als moeder, als partner, als mens. Het gevoel dat de afgelopen maanden zonder enige twijfel het meest overheerste, was de angst. Hoe zal dat zijn zo'n chemokuur, hoe ga ik er de komende maanden uitzien, zal mijn partner het redden om de boel hier thuis op de rails te houden en zal dit verhaal een happy end kennen?”

► Lees verder op weliswaar.be/liesbet

KLIKVOORHULP.NL

APP | De wereld is complex. Steeds meer jongeren en volwassenen worden met problemen geconfronteerd waar ze geen oplossingen voor hebben. Hulp vragen bij een professionele hulpverlener zou voor de hand liggen, maar dat doet men niet zomaar. Soms is er sprake van valse schaamte of is die hulp niet bereikbaar op het gewenste moment. Met Klikvoorhulp.nl hebben de instellingen voor maatschappelijk werk in Nederland hierop een antwoord gevonden: onlinehulp, gratis en anoniem. Mensen kunnen hun vraag via een persoonlijke berichtenbox sturen of gebruik maken van de chatsprekuren. Ook kunnen volwassenen en jongeren op een eigen forum terecht.

- www.klikvoorhulp.nl
- klikvoorhulp@klikvoorhulp.nl

“ELKE MENS HEEFT RECHT OP LIEFDE”

TEKST NICO KROLS | FOTO STEPHAN VANFLETEREN

Wim Willaert is een man die je een hand geeft bij het binnenkomen en je omhelst bij het vertrek. In zijn keuken praat hij honderduit over leven en werk terwijl dochtertje Lisa een zachtgekookt eitje soldaat maakt. “Al van bij de geboorte zag ik uit welk hout mijn kinderen gesneden waren. Mijn dochtertje breng je moeilijk van haar stuk, mijn zoon is meer een denkertje. Aan die fundamentele aard verandert eigenlijk niets meer. Ook bij mij niet. Daarom, mij kan je niet voor gelijk welke rol vragen. Sommige dingen zou ik nooit kunnen en dus nooit willen spelen.” Maar wel de rol van Rudy in *Offline*, een man die pas op vrije voeten is, met volle moed, onhandig en wanhopig aansluiting zoekt bij het leven, vooral als de vader van zijn dochter Wim geeft overweldigend gestalte aan Rudy. “Omdat elke mens recht heeft op liefde.” *Weliswaar* sprak met Wim Willaert en legde hem de vragenlijst van Proust voor, om te weten wie hij denkt dat hij wel is: weliswaar.be

Wat is jouw belangrijkste karaktertrek?

Mijn sterke *will* of mijn goede *aert*? Nee, 't feit dat ik niet kan kiezen.

Wat is je grootste angst?

Blinde haat en intellectuele domheid.

Wat waardeer je het meest in je vrienden?

De slappe lach en de humor.

► *Weliswaar deelt 15 dvd's uit. Surf op 14 februari 2013 naar facebook.com/weliswaar. Beantwoord de vraag en maak kans op een gratis exemplaar.*

HET NIEUWE OUDER WORDEN

LANGER GEZOND, SNELLER AFGESCHREVEN

BOEK Betekent langer leven ook langer werken? Na 65 is werk zo goed als onbereikbaar. “Een enorme en onnodige maatschappelijke en individuele verspilling”, zegt de Nederlandse sociaal gerontoloog Jan Baars. “Het wordt hoog tijd dat we op een nieuwe manier omgaan met ouder worden.”

TEKST RIA GORIS

Jan Baars is gespecialiseerd in de studie van het Ouder worden. Baars: “Ik botste vroeger op veel vooroordelen. Ouder worden werd gezien als een ziekte. In Amerikaanse studies vond ik een heel ander perspectief. Ik las er hoe we systematisch het belang van leeftijd overschatten. Er is een gigantisch verschil in levensverwachting en levensstijl tussen hoog- en laagopgeleiden.”

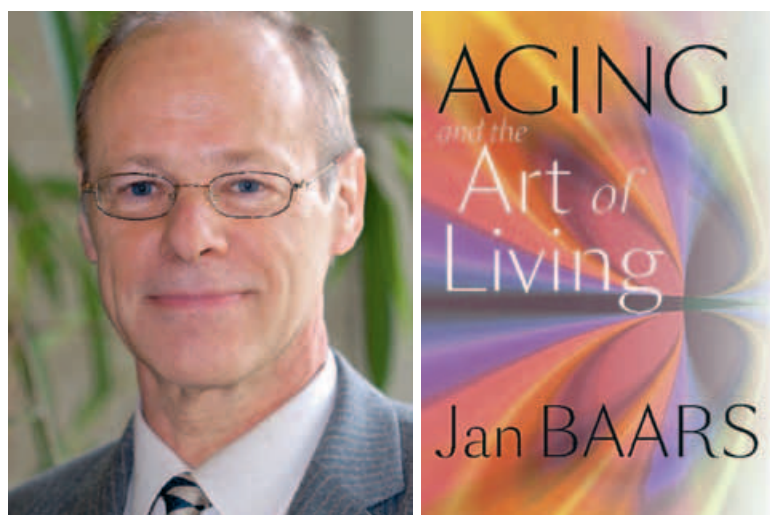
Ouderen zijn helemaal niet zo miserabel en eenzaam als vaak gedacht wordt. Internationaal geluksonderzoek wijst consistent uit dat mensen boven de 60 tot de gelukkigste bevolkingsgroep behoren. Baars: “Het probleem is dat onze opvatting over ouder worden volledig achterhaald is. Wie vroeger na 65 nog leefde, had gewoon geluk. Meestal zat de gepensioneerde dan al in een sukkelstraatje. Dat idee van aftakelen en doodgaan is blijven hangen, maar het strookt al lang niet meer met de realiteit van gepensioneerden. Onze cultuur heeft vernieu-

wing echter gekoppeld aan jong zijn. Dat heeft enorme gevolgen, ook voor de organisatie van de arbeidsmarkt.”

VROEGER ‘OUT’ OP HET WERK

Ouderdom is vandaag een paradoxale belevenis. We blijven langer gezond, maar zijn sneller afgeschreven voor de arbeidsmarkt. Baars: “Het is absurd dat we vandaag 40-plussers afschrijven. Studies over prestaties van mensen geven aan dat er wel degelijk grote individuele verschillen zijn. Maar die hebben niet zozeer met leeftijd te maken, dan wel met factoren als motivatie, personeelsbeleid en de sfeer in het bedrijf. Met het ouder worden – maar pas vanaf 60, niet vanaf 40 – komt er wat sleet op de hardware. Dit wordt goedge maakt door een betere software, een pragmatische houding, ervaring en inzicht. Het drama is dat mensen gaandeweg hun interesse in hun werk verliezen omdat er niet meer in hen geïnvesteerd wordt.”

“WE HOUDEN NIET VAN OUDER WORDEN. MAAR IN DE PRAKTIJK BLIJKT HET MEE TE VALLEN.”

DE INSTORTING VAN DE SOLIDARITEIT

Het zwarte gat dreigt omdat onze samenleving aan ouderen, ook gezonde ouderen, zo weinig verwachtingen stelt. Baars: “De overbelaste generatie tussen 25 en 45 jaar kan de druk nauwelijks aan terwijl gezonde zestigers op het strand in Benidorm liggen. Dat geeft spanningen. Er is ook een verscherpte tegenstelling tussen de ouderen die comfortabel leven en arme ouderen. Ik vrees voor het ineenstorten van het huidige systeem van solidariteit, en een verscherpte tweedeling tussen uitgerangeerde en ‘normale’ ouderen, zij die erop los consumeren en genieten. Ouderen spelen in de huidige constellatie een pioniersrol.”

► Lees het volledige artikel op weliswaar.be/110
 ► [f](#) [weliswaar](#)

THUIS AAN HET WERK

Medewerkers die regisseur zijn van hun leven zijn gelukkiger en presteren beter. Dat is de leidraad die Frank Van Massenhove en Tom Auwers hebben toegepast bij het transformeren van de FOD Sociale Zekerheid tot een moderne, efficiënte organisatie. Voortaan kunnen medewerkers er kiezen wanneer en waar ze werken. *De collega's werken thuis* wijst de weg naar een nieuwe werkcultuur die de mens centraal stelt en die steunt op respect, resultaten en vertrouwen.

► *Frank Van Massenhove & Tom Auwers, De collega's werken thuis. Kies zelf waar, wanneer en hoe je werkt, LannooCampus, 2012, 167 p., € 24,95. ISBN 9789401403375*

JEUGD EN WERK

De maatschappij zet zwaar in op toeleiding naar de arbeidsmarkt, ook van jongeren. In een samenleving die concurrentie en individuele prestatie en consumptie vooropstelt, haken steeds meer mensen af. De samenleving tolereert dat niet. Dit boek geeft duiding bij mechanismen die sociale problemen vertalen in individuele problemen met en van kinderen en jongeren.

► *Filip Coussée & Lieve Bradt, Jeugdwerk en sociale uitsluiting. Handvatten voor emanciperend jeugdbeleid, Acco, 2012, 248 p., € 20. ISBN 9789033489815*

ERVARING IN VERSLAVING

De briljante student Marc Lewis stond op het punt zijn studie psychologie af te ronden, toen hij werd betrapt op het stelen van drugs uit een apotheek. Hij bleek al vijftien jaar verslaafd te zijn. De arrestatie markeerde het begin van een opmerkelijke ommekeer: hij overwon niet alleen zijn verslaving, maar slaagde er ook in een succesvol hersenwetenschapper te worden. Inmiddels is hij hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen en expert op het gebied van verslaving.

► *Marc Lewis, Memoires van een verslaafd brein. Een hersenwetenschapper onderzoekt zijn verslaving als de universiteitsleider, Acco, 2012, 336 p., € 22,50. ISBN 9789490574789*

ONS KIND HEEFT AUTISME

Horen dat je kind autisme heeft, maakt bij ouders heel wat verwarrende gevoelens los: opluchting dat de problemen van hun kind eindelijk een naam krijgen, maar tegelijk ook verdriet en boosheid over het onbegrip dat ze als ouder ervaren hebben. Zo'n diagnose roept ook nieuwe vragen op: hoe moet het nu verder met ons kind?

► *Marc Willems, Als de wereld er anders uit ziet. Omgaan met autisme, Acco, 2012, 152 p., € 30. ISBN 9789033489495*

► *Meer boeken op weliswaar.be/uitgelezen*

Weliswaar.be

Welzijns- en gezondheidsmagazine voor Vlaanderen uitgegeven door de Vlaamse overheid – Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jaargang 19 – nummer 1
Editie februari-maart 2013

Redactie: Nico Krols, Liesbeth Van Braeckel

Eindredactie: Harold Polis

Medewerkers: Marjorie Blomme, Eric Bracke, Goele Geeraert, Ria Goris, Stefanie Van den Broeck

Tekeningen en cartoons: Ief Claessen, Gideon Kiefer, Mieke Lamiroy, Elisabeth Noels, Nora Theys

Fotografie: Jan Locus, Bob Van Mol, Stephan Vanfleteren

Directie: Liesbeth Van Huffelen

Verantwoordelijke uitgever:
Marc Morris, secretaris-generaal,
Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Contactpunt Nederland: Arthur Jansen Advies

Productie: Roularta Custom Media

Oplage: 49.940

Abonnementen, adreswijzigingen, annuleringen: weliswaar@abonnementen.be of 078 15 22 50. Bij adreswijziging oud én nieuw adres en abonneenummer vermelden. Ontvang je te veel of te weinig exemplaren? Laat het ons weten. Geef het abonnementsnummer op dat bij je adres vermeld staat.

Redactie: info@weliswaar.be.

Tel.: 02 553 33 76 of 02 553 07 32.

Fax: 02 553 31 40.

Vlaamse overheid – Departement WVG
Weliswaar

Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Wil je een kort bericht plaatsen?

www.weliswaar.be

De inhoud van de artikelen weerspiegelt niet noodzakelijk de visie van de Vlaamse overheid.

Weliswaar kan geen lezersbrieven opnemen. Je reactie is altijd welkom op het redactieadres of info@weliswaar.be en facebook.com/weliswaar

Weliswaar wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier.

WIW 110.13 – JG 19/nr. 1

2012

Lid van de Unie van de Periodieke Pers

WELISWAAR DEELT DVD'S UIT VAN **OFFLINE**

Neem op 14 februari 2013
een kijkje op
facebook.com/weliswaar

Lees meer op pagina 29

Afgiftekantoor Gent X
Roularta Media Group
Meiboomlaan 33, 8800 Roeselare

TIJDSCHRIFT

Weliswaar, welzijns- en gezondheidsmagazine
verschijnt zesmaal per jaar
(februari, april, juni, september, november, december)
Machtigingsnummer 2386570
Erkenningsnummer P3A8091

UV